Postilain muuttaminen

Lakiesityksestä yleisesti

Aikakausmedia ry kiittää valiokuntaa lausuntopyynnöstä.

Postilain sääntelyllä on huomattava merkitys aikakauslehtialalle. Vaikka aikakauslehdet eivät ole yleispalvelutuotteita, postilaki muodostaa lähtökohdan jakeluverkon kehittämiselle ja niille edellytyksille, joilla jakelutoimijat voivat tarjota palveluja aikakauslehtikustantajille.

Suomessa on maailman mittakaavassa poikkeuksellisen laaja ja monipuolinen aikakauslehdistö, ja erikoistuneella journalismilla on keskeinen merkitys myös joukkoviestinnän moniarvoisuudelle kokonaisuutena.

Painettu lehti on ylivoimaisesti halutuin tapa kuluttaa aikakauslehtisisältöä. Alalla ei tapahdu laajamittaista digitaalista siirtymää, vaan painettuja lehtiä ennemminkin täydennetään digitaalisilla palveluilla. Tästä syystä jakeluverkolla toimivuus ja jakelukustannusten kohtuullisuus ovat alan toimintaedellytyksille tärkeitä pitkälläkin aikavälillä.

Aikakauslehti jakelutuotteena ja kustannuspaineen vaikutus

Aikakauslehti on jakelulogistiikan näkökulmasta varsin yksinkertainen tuote. Lehtien ilmestymisaikataulut ja jakelumäärät ovat tiedossa hyvissä ajoin ennen jakelua. Lehti voidaan jakaa yhtä hyvin aamu- kuin päiväjakelussakin, ja muilla kuin viikkolehdillä jakelupäiväkin voi helposti joustaa.

Jakelun luotettavuus toisaalta on aikakauslehtien tilaajille tärkeää ja virhetilanteet jakelussa haittaavat herkästi myös aikakauslehtikustantajien asiakassuhdetta.

Yleisellä tasolla kustannuspaineen hillitseminen sopeuttamalla jakeluinfrastruktuuria järkevästi pienenevään volyymiin on tärkeää aikakauslehtijakelun turvaamiseksi. Jakelun laatu on toisaalta myös osa tilaajalle myytävän tuotteen laatua.

Viikkolehdet ja jakelutuki

Hallituksen esityksessä jakelutuki rajataan vähintään 3 päivänä viikossa ilmestyville lehdille. On selvää, että tällaisille lehdille yleispalvelun jakelutaajuus ei ainakaan ole sellaisenaan riittävä. Jakelun ajoittaminen tietyille viikonpäiville on kuitenkin tärkeää myös monille kerran viikossa ilmestyville lehdille eli viikkolehdille

Merkittävä osa aikakauslehdistä ilmestyy kuukausittain tai harvemmin, eikä ilmestymisaikataulun sopeuttaminen yleispalvelupäiviin ole niille yleensä ongelmallista. Osalle viikkolehtiäkin jakelupäivien kelluttamisella aikaan saatu etu kustannuspaineen hallinnassa saattaa ylittää kiinteästä jakelupäivästä luopumisen haitat. Monille viikkolehdistä ilmestymispäivän liittäminen yhtäältä tuotannon ja toisaalta lukija-asiakkaan viikkorytmiin on kuitenkin erittäin tärkeää. Näille lehdille tulisi lainsäädännössä mahdollistaa myös ratkaisu, jossa käytetään sanomalehdille kaavailtuja jakelutuen piirissä olevia lisäjakelupäiviä.

Tämän vuoksi jakelutuen soveltamisalaa tulisi laajentaa niin, että se kattaa kaikki vähintään kerran viikossa ilmestyvät sanoma- ja aikakauslehdet.

Kiinteän viikonpäivän merkitys

Mietinnössä tulisi täsmentää esitettyä kiinteän jakelupäivän vaatimusta. Aikakausmedia viittaa tältä osin Medialiiton asiassa antamaan lausuntoon.

Aikakauslehtien levikkialue on tyypillisesti koko Suomi. Valtakunnallisen jakelun suunnittelun pohjaksi on tärkeää, että yleispalvelupäivät eivät alueittain poikkea toisistaan, etenkin tapauksessa, että viikkolehdet eivät olisi jakelutuen piirissä eivätkä siten voisi täydentää yhden ilmestymispäivän jakelua tuetulla lisäjakelulla.

Jakeluiden yhdistämistä on edelleenkin edistettävä

Pitkällä tähtäimellä lainsäädännön tulee ohjata jakelun tehostamiseen jakeluita mahdollisimman pitkälle yhdistämällä. Volyymin edelleen vähentyessä erilliset aamu- ja päiväjakelukierrokset tuottavat kestämättömän kustannusrakenteen.

Helsingissä 23.5.2022

Aikakausmedia ry
Mikko Hoikka, johtaja